

Bodemkwaliteit gaat vooral achteruit door zware machines

Boeren erkennen steeds meer het belang van een gezonde bodem. De kwaliteit daarvan is de afgelopen jaren achteruit gegaan. Niet zozeer door uitputting, maar vooral door verdichting met zware machines. Een informatiedag moet volgende week helderheid bieden.

 Simon Talsma

Burgum | Kennis over koeien, voeding, grasgroei en bemesting hebben boeren vaak meer dan voldoende. Maar kennis over bodem veelal niet meer. Dat stelt bodemdeskundige Everhard van Essen van Aequator. „Het besef dat de bodem belangrijk is, groeit echter wel”, zegt hij. „En dat is terecht, want de bodem is de basis van het boerenbedrijf. Wanneer die niet goed is, heeft dat veel effect op de totale bedrijfsvoering.”

De bodem is op drie aspecten te beoordelen: de biologie, de chemie en de fysische kant. Om te kijken of de grond goed functioneert, is het van belang naar de onderlinge samenhang van die drie aspecten te kijken. „Het biologische aspect gaat over de hoeveelheid bodemleven die erin zit. De chemie toont de hoeveelheid voedingsstoffen die de planten kunnen opnemen. En dan is er de fysische samenstelling. Vooral die laatste heeft nogal eens te lijden onder bodemverdichting”, heeft de deskundige geconstateerd.

„Planten groeien goed op lossere grond. Ook het bodemleven gedijt daarbij. Maar door de intensivering van de landbouw rijden er steeds meer zware machines over de weilanden. Bij schaalvergroting wordt er veel aandacht besteed aan efficiëntie. De werkzaamheden moeten snel. Grote machines horen daar helaas vaak bij. Maar groter is echter lang niet altijd beter”, legt Van Essen uit.

Volgens de projectmanager - die volgende week aanwezig is bij de workshops op de BodemBeleefdagen

in Kollumerzwaag - doen boeren er goed aan om te kijken naar gewicht en bandenspanning van machines en het contactoppervlak van de banden met de grond. „Het gaat om het gewicht per oppervlakte aan banden. Wanneer grote machines met relatief kleine banden over de bodem rijden, is er een grote kans op verdichting. Wormen graven niet graag in een ‘vast gereden’ bodem.”

Niet alleen het bodemleven heeft te lijden onder een vast gereden bodem. Gras en gewas kunnen moeilijker wortel schieten, waardoor ze voedingsstoffen niet opnemen. Die sporen dus eerder uit. En water kan moeilijker in diepere lagen doordringen. „De boer wordt geconfronteerd met lagere opbrengsten. En met hogere kosten, want om de grond te herstellen moet je ploegen en opnieuw inzaaien. Veel beter is het om dit allemaal te voorkomen: uiteindelijk krijg je dan een betere opbrengst.”

Onderwijs

Dat boeren te weinig weten over de bodem is volgens Van Essen onder meer te wijten aan het onderwijs. „Er wordt te weinig aandacht aan besteed en veel kennis is verloren gegaan. Deels is het ook begrijpelijk: de bodem is voor een groot deel letterlijk onzichtbaar. Daarbij zijn melkveehouders van nature vooral gericht op de koe, en akkerbouwers op de plant.”

Ook speelt mee dat boeren hun grasproductie met kunstmatige ingrepen wel weer konden opkrikken. „In het verleden waren er veel mogelijkheden om te corrigeren met kunstmest. Nu zijn er veel meer restricties. We moeten kijken hoe we op

Everhard van Essen bekijkt een grondmonster: „De bodem is de basis van het boerenbedrijf. Wanneer die niet goed is, heeft dat effect op de totale bedrijfsvoering.” Foto: Marcel van Kammen

andere manieren een optimale situatie kunnen creëren.”

Behalve een zo laag mogelijke belasting met machines - om verdichting te voorkomen - heeft Van Essen geen algemene adviezen om de gras-

Laat de grond maar eens wat langer met rust om de bodem te verbeteren

landbodem te verbeteren. „Bodems zijn sterk verschillend en boeren gaan er ook verschillend mee om. Voor iedere situatie zijn er andere tips. Maar in ieder geval is het van belang dat het gehalte aan organische

stof goed is, tussen de 7 en 9 procent. Mede daardoor zal er voldoende bodemleven zijn. Ook de ontwatering moet op orde zijn.”

Wanneer boeren de genoemde adviezen opvolgen, ontstaat een bodem waarin meer leven voorkomt. Kleine dieren als wormen, kevers en torren, maar ook schimmels en dergelijke. Dit leven zorgt ervoor dat de toegevoegde mest en organische stoffen kunnen worden omgezet in voedingsstoffen (nutriënten) die gemakkelijk door de planten kunnen worden opgenomen. „Is het bodemleven niet optimaal, dan creëer je ook geen optimale omstandigheden voor een goede grasgroei.”

Om dat wél voor elkaar te krijgen, moeten boeren uiteraard eerst weten hoe hun grond ervoor staat. Daarvoor zijn er volgende week vrijdag en zaterdag de BodemBeleefdagen bij MulderAgro in Kollumerzwaag. Vrijdags kunnen boeren terecht, op zaterdag

kunnen ook burgers bekijken hoe ze een goede bodem kunnen creëren. „Je kunt ook zelf aan de gang, door zelf een kuil te graven op een goede en slechte plek. We hebben een simpele methode ontwikkeld om de conditie van je bodem te beoordelen. Die is te bekijken op mijnbodemconditie.nl. Daarna is het zaak om vooral geduld te hebben. Laat de grond maar eens wat langer met rust. Werk niet onder natte omstandigheden, voorkom verdichting. En wanneer je middelen gebruikt om het bodemleven te stimuleren, zoals het toedienen van compost: doe dat dan niet eenmalig, maar voor een langere tijd. En niet in één keer een grote hoeveelheid, maar liever een langere periode steeds wat minder. Heb vooral geduld!”

 www.noardlikefryskewalden.nl

 www.mulderagro.nl